

ODCHOD DIVIZE

K odchodu může dojít za různých podmínek:

a) v útočném boji při vyvedení části vlastních vojsk z boje na jednom směru s cílem přenesení úsilí na jiný směr nebo k jinému úkolu (např. ochrana boku, vyvedení do zálohy),

b) při neúspěchu ve střetném boji,

c) v obranném boji při přenosu úsilí k zesílení jiného, důležitějšího směru, přehrazení mezer v sestavě po jaderných úderech nepřítele, ochraně odkrytých křídel sestavy, při boji v obklíčení, vyvedení z prostorů možných nepřátelských úderů a posléze i jako forma obranného boje s cílem získat čas, vyčerpávat protivníka a nedovolit, aby došlo k rozhodujícímu boji za nevýhodných podmínek pro nás.

Jak historie, tak i současná válečná praxe ukazuje, že ani tento způsob bojové činnosti nemůžeme opomíjet.

Zvláštní pozornosti si vyžádá organizace odchodu, protože má-li být úspěšný a splnit stanovené cíle, musí být pečlivě organizován a uskutečněn rychle, energicky a pokud možno skrytě. Rozhodnutí k odchodu přijímá nadřízený velitel vždy nejméně o jeden stupeň vyšší. Pro divizi to bude velitel armády, který ve svém rozhodnutí stanoví:

— cíl odchodu, orientačně předpokládaný úkol po vyvedení z boje a po odchodu,

— pásmo činnosti a směr hlavního úsilí,

— první a konečnou čáru obrany,

— dobu po kterou je nutné udržet tyto čáry (respektive další důležité prostory),

— přidělení jaderných náplní pro odchod,

— součinnostní opatření se sousedními svazky a podpůrnými prostředky v průběhu odchodu.

Odchod divize organizuje za boje ve složité situaci. Velitel se musí rozhodovat pružně a operativně. Část štábu řídí boj, druhá část plánuje odchod.

Jakmile velitel divize obdrží rozkaz k odchodu, postupuje při rozhodování a plánování podle zásad hlavy 2 Vševojsk-1-1 s těmito zvláštnostmi:

a) v ujasnění úkolu vzít v úvahu cíl odchodu a způsob jeho realizace (tj. zda se jedná o přeskupení na jiný směr nebo o formu obranného boje), úkoly divize a její místo v rámci armády, charakter nového úkolu po dokončení odchodu,

b) v hodnocení situace kromě obvyklých otázek posoudit:

— složení, pravděpodobný zámysl a charakter bojové činnosti nepřítele, jeho hlavní uskupení, zejména tankové, jaké jsou jeho možnosti z hlediska poutání našimi zadními voji a pochodovými záštitami. Pravděpodobné směry a objekty použití jaderných zbraní a jiných prostředků hromadného ničení nepřítelem. Radiační situace;

— jakým způsobem splnit úkol, jaké síly a prostředky bude nutné vyčlenit do zadních vojů a záštit. Jak s těmito prvky sestavy manévrovat, volba jednotlivých mezilehlých čar, kolik máme vlastních jaderných úderů;

— v které denní či noční době bude probíhat odchod, jaká opatření k maskování použít (dílní protizteče, údery JZ, letectva, dýmové clony, protiradio-lokační maskování apod.);

— jaké síly a prostředky vyčlenit pro OPZHN a PVO a způsob zabezpečení bojové činnosti při odchodu;

— jak využít terén k zabezpečení odchodu, kde použít ženíjní zátarasy, rozmístění VS umožňující velení jak hlavním silám, tak i řízení boje vojů na stanovených čarách;

— závěrem na základě výše uvedených úvah stanovit sestavu, tj. vyčlenění sil zabezpečujících odpoutání od nepřítele, pořadí vyjítí jednotek z boje a časovou kalkulaci plnění úkolu.

Současně určit nutná opatření k přípravě a vydat předběžné nařízení, zejména:

— k upřesnění úkolu a zesílení průzkumu. Průzkumové zabezpečení odchodu řešit ve třech etapách. V první etapě je nutné usměrnit průzkumové orgány na změnu dosavadní činnosti k zaujetí výhodných prostorů pro sledování nepřátelských bližších i hlubších záloh. Na boky vlastní sestavy vyslat doplňkový průzkum a pokračovat v pozorování nepřítele na čáře dotyku. V druhé etapě vést v takto upřesněné sestavě průzkum činnosti nepřítele po celou dobu vyvádění vlastních jednotek, přičemž průzkum na bocích postupuje souběžně s odcházejícími hlavními silami. V třetí etapě se zahájením odchodu krycích sil postupně vyvádět průzkumné orgány z hloubky nepřátelské sestavy za současného nepřetržitého sledování činnosti nepřítele v pásmu odchodu. Řešení tohoto úkolu zabezpečuje NŠ a zpravodajský důstojník;

— pro výběr komunikací k odchodu, organizaci pořádkové služby a rekognoskací nového prostoru. Tento úkol zpravidla řeší náčelník operačního oddělení v součinnosti s ženíjním náčelníkem;

— velitel divize vydá úkol náčelníkovi týlu a ZVTV k zahájení odsunu raněných a těch týlových součástí a útvarů, které nebudou třeba k zabezpečení odchodu;

— upřesnění mezilehlých obranných čar a přípravu zatarasování uloží ŽN;
— NRDV k vyčlenění sil a prostředků k zabezpečení odchodu a jejich přípravu.

Po vydání těchto předběžných nařízení přistoupí velitel a štáb divize k zpracování rozhodnutí, které zpravidla bude obsahovat:

- použití jaderných úderů;
- uskupení sil a prostředků, síly a úkoly jednotek krytu, určení jednotlivých obranných čar, doba po kterou je nutné tyto čáry udržet, prostory soustředění a osy vyvedení;
- pořadí a čas vyjítí z boje hlavních sil, výchozí místa, regulační čáry, doba průchodu;
- způsob manévru palbou, silami a prostředky jak při boji na jednotlivých obranných čarách, tak mezi nimi, způsob odpoutání od nepřítele;
- úkoly dělostřelectva, záloh a zabezpečení bojové činnosti;
- organizace velení při odchodu (místa velení a jejich přemístování).

K proniknutí tohoto rozhodnutí bude nejúčelnější forma krátkých bojových nařízeních doručovaných styčnými důstojníky. Štáb současně zachycuje toto rozhodnutí do mapy. Při dostatku času zpracuje a vydá bojový rozkaz podle čl. 508 polního řádu.

VEDENÍ BOJOVÉ ČINNOSTI PŘI ODCHODU

Odchod bude zpravidla realizován v těchto etapách:

- a) vytvoření jednotek krytu,
- b) vyvedení hlavních sil do prostorů soustředění po rotách, sestavení rotních a praporečnických proudů a přesun pod ochranou jednotek zajišťujících vyjítí z boje a odchod,
- c) manévrování a odchod zadních vojů.

Nejsložitější je vyvedení hlavních sil z boje. Nejvýhodnější pro tuto fázi odchodu je noc — do značné míry umožňuje utajení vlastní činnosti, překvapení nepřítele, snížení ztrát palbami protivníka.

Způsob vyjítí z boje závisí na celkové konkrétní situaci v jaké se vyváděná divize nachází, na cíli naší činnosti, charakteru činnosti nepřítele i našich sousedů, terénních podmínkách a denní době.

Způsob odchodu může probíhat ve třech základních variantách:

1. bez rozvinování na mezilehlých obranných čarách, pouze pod ochranou slabších krycích sil, což bývá zpravidla v podmínkách, kdy je menší hloubka odchodu a nepřítel je pasivní;
2. s rozvinováním zadních vojů a vedením boje na mezilehlých čarách je účelný při nepřetržité aktivní činnosti nepřítele a vyvádění do větší hloubky,
3. při přeskupení s mělkým manévrem (např. při přenesení úsilí v útoku divize o několik kilometrů) je zpravidla účelné řešit formou vystřídání a to útvary jiného svazku, anebo vyčleněním krycích jednotek z prvosledového útvaru na tomto úseku, který chceme nechat pasivní, pod jejich ochranou vyvedení hlavních sil a při obnovení útoku na jiném sledu se tyto krycí jednotky připojí a postupně vyvedou do 2. sledu.

Nejtypičtější je druhá varianta, u první a třetí převládá vyjítí z boje, odchod je řešen v menším časovém a prostorovém rozsahu.

Jako první zahajují odchod do určeného prostoru týlové útvary a zařízení.

Před odchodem doplní si nutné pohyblivé zásoby na dobu odchodu. Část kapacity dílenských, odsunových a zdravotních prostředků se přiděluje do podřízenosti praporů. Plukům prvního sledu je výhodné určit pásma odchodu s jednou až dvěma pochodovými osami pro každý, v němž hlavní síly pluků odcházejí pod ochranou zabezpečovaných jednotek a zadních voň. Zadní voje mohou být vyčleněny z odcházejících pluků, nebo i z druhého sledu divize.

Zabezpečovací jednotky (jednotky krytu) se vyčleňují z praporů prvního sledu a zesilují dělostřelectvem, ženijními a chemickými jednotkami. Jejich síla, složení a sestava závisí na zámyslu a stanoveném úkolu, stupni aktivnosti nepřítele, důležitosti krytého směru, na povětrnostních podmínkách, denní a noční době. Zpravidla bude účelné vyčlenit jednotky krytu v síle čtyř až roty od každého prvosledového praporu.

V době střídání a přeskupování je nutné dodržovat na čáře dotyku přibližně stejnou bojovou činnost, zejména přiměřenou intenzitu palby, která předcházela vyjití z boje. Hlavním úkolem jednotek krytu je oklamat nepřítele, zejména utajit začátek vyjití z boje, zabezpečit první fázi vyjití hlavních sil z boje a rozvinutí zadních voň, zabránit jejich nenadálému napadení nepřítelem. Část divizního dělostřelectva a raketového vojska, případně podporující letectvo vede v této době úderu na uskupení nepřítele. Tyto úkoly jsou jednotky krytu schopny plnit po dobu asi dvou hodin, poté pod ochranou zadních voň odcházejí za hlavními silami.

Odcházející roty se soustřeďují v prostorech 3—4 km za čarou dotyku (mimo dosah přímé a účinné palby PT zbraní, Dawy Crocket a minometů) a odtud podle časového plánu vyvádí jednotky na osu a v určeném místě vytváří praporek proud. Odtud zahajují přesun v praporek prouděch po vyčleněných komunikacích. Na zádi hlavních sil se přesunuje dělostřelectvo, které podporovalo vyjití z boje.

Prostor soustředění divize po vyvedení je vhodné volit 40—60 km za frontou stranou od směru z něhož byla vyvedena a poblíž směru kde se předpokládá nový úkol. Tento prostor má být mimo dosah taktických raket a umožňovat další použití.

Jednotky vyčleněné do zadních voň se rozvíjejí na výhodné čáře v hloubce 6—8 km od čáry dotyku s cílem převzít boj za odcházející jednotky krytu, zadržet útočícího nepřítele, získat čas nutný k odchodu hlavních sil. Vedou boj na určených čarách vždy po stanovenou dobu — maximálně do 4 hodin. V široké míře při tom využívají manévru zejména palbou, ženijním zatarasováním, léčkami. Do zadních voň je výhodné vyčlenit zpravidla druhosledové tankové praporek zesílené PTRS, dělostřelectvem (raketomety), chemickými, ženijními a motostřeleckými jednotkami. Po opuštění první obranné čáry pokračují pak v boji překračováním na jednotlivých mezilehlých obranných čarách. Rozkaz k odchodu z jednotlivých postavení vydává nadřazený velitel, který zadní voj vysílá. Vzdálenost mezi obrannými čarami závisí na uspořádání bojové sestavy divize, předpokládané síle úderu nepřítele a charakteru terénu v pásmu bojové činnosti. Hlavním kritériem je, aby tato vzdálenost vylučovala možnost působení útočníka taktickými raketami a dělostřeleckými prostředky z jednoho palbečního postavení na dvě obranné čáry bez přemisťování (15—25 km). Mezi obrannými čarami se připraví rozsáhlé zatarasování, boj z léček, klamná a maskovací opatření. Zadní voje při boji na obranných čarách i při odchodu na další čáru se na ohrožených směrech nepřetržitě zajišťují záštitami v síle čtyř a vedou doplňkový průzkum. Vzhledem k mimořádnému rozsahu zatarasování

je účelné vytvořit divizi 1—2 zatarasovací obřady, které mohou podporovat boj zadních vojů.

Při slabém úsilí nepřítele zadní voje pod ochranou zadní pochodové zástity přejdou do proudu a postupují za hlavními silami ve vzdálenosti 30 až 60 minut pochodu, tj. 10—20 km.

Při organizaci a přípravě k odchodu štáb velí z dosavadních míst velení. Zástupce velitele se skupinou štábu řídí boj krycích sil a zadních vojů z PVS a při odchodu se přesunuje na zádi hlavních sil. Velitel a NŠ a další části štábu řídí z VS vyvedení hlavních sil z boje a pak odchod. Při odchodu se VS přesunuje na čele hlavních sil a velí jako za přesunu (rádiem a pohyblivými pojiťky).

JINÉ VARIANTY A ZVLÁŠTNOSTI PŘI ODCHODU

Uvedený způsob odchodu je jedna z možných variant. Nebude-li nepřítel vyvíjet dostatečně aktivní činnost, může odchod probíhat pod ochranou slabších sil a bez rozvinování na jednotlivých čarách. Obdobné podmínky mohou vzniknout za situace, kdy naši sousedé povedou aktivní činnost po jaderných úderech na nepřítele. Lišit se bude dále způsob odchodu ve dne od nočního a může být celá řada dalších zvláštností v závislosti na konkrétní situaci.

Opačná varianta např. připadá v úvahu za situace, kdy úsilí protivníka bude tak výrazné, že se nepodaří odpoutání hlavních sil, vlastní síly a prostředky nepostačují k odrazení útoku nepřítele a udržení zaujatého prostoru. Za těchto podmínek bude účelné použít manévru se zásadami odpovídajícími postupnému odchodu jako pohyblivé formy obranného boje s cílem získat čas, vyčerpávat protivníka a nedovolit, aby došlo k rozhodnému boji za nevýhodných podmínek pro nás. Tento způsob obranného boje dosud není zakotven v našich řádech. Domnívám se, že se mu však nemůžeme vyhnout a jsme nuceni jeho zásady rozpracovat a ověřit. Průběh bojové činnosti totiž nebude záviset na našich „zbožných přáních“, ale na reálném poměru sil, jaký se v jednotlivých fázích ozbrojeného zápasu vytvoří na dílčích úsecích fronty, ať již zásluhou úspěšné naší činnosti nebo činnosti protivníka a nebude vždy příznivý v náš prospěch.

Též poměr sil musíme chápat kvalitativně a dynamicky a nikoliv pouze staticky a kvantitativně jako dosud — tolik a tolik praporů, tanků, děl, jaderných úderů atd. — ale kromě těchto kvantitativních údajů vzít v úvahu i kvalitativní — jaká je hodnota těch či oněch a u jaderných zbraní zejména jaké máme možnosti zjištění cílů pro jaderné údery a jak se nám je podaří realizovat. Tato problematika vyžaduje samostatného rozboru, ale i z těchto několika úvah je zřejmé, že poměr sil se bude měnit a proto se budou měnit i formy boje.

Ze složitých a důležitých otázek chci ještě zdůraznit součinnostní opatření (zejména k rozpoznávání vlastních jednotek od protivníka), dále organizaci pořádkové služby, která musí být schopna pružného manévru, silné pochodové zajištění včetně obsazení důležitých křižovatek, mostů, soutěsek apod. orgány pochodového zajištění. Zvláštní pozornost je nutné věnovat prvkům zabezpečení bojové činnosti zejména průzkumu, maskování, PVO a OPZHN. Je nutné vzít v úvahu i možnost přepravy části jednotek vzdušnou cestou (vrtulníky), za předpokladu naší vzdušné nadvlády. Samostatnou problematikou je vytváření smíšených odřadů v průběhu odchodu. Ke všem těmto opatřením bude nutné v závislosti na konkrétní situaci přihlídnout.